

personen zijn
erkingen, p
rplaatsen de
taal. Ondank
oed boek ge
ler raakt. De
k een actueel
leef zich los
grote vooruit

H. S.

DE III

„geest“.

dactie geen „j
it „De Reforma
ook het woord
tepraak bijdrage
discussie over
genomen op een
Daarom nemen
Redactie

begrip „geest“
n niet let op
doorgemaakt
als een term
rzijs als een
l. Beide opvat
beroept op de
it het O. en N.
worden. Hier
tament worden
uitdrukkingen,
awe gedachten
an de taal ge
lie daarop ge

den uit de H.
velke verande
ip „geest“ zijn

side Hebreew
aah“ niet iden
onrechte met
ich heeft veel

essen niet uit
sterisch acces
het raam van
zeer veel aan
deze nummers
in brandblaren
en gloeiende
Verder het op
en: ze voelde
p instrumentje
ontstond echter
Ook de bloe
ken Woensdag
amhardt notitie
weggebleven,
st van zijn be
ze weer terug!
il neus, oogen,
boven uit het
Blumhardt diep
reekomst met
uise Lateau en
euth, die elken
skruisigde haar
voor haar gees
tristius vertoont

lijk, hoe al die
zijn. Niet dat
die bloedingen
n geweest; in
Neumann zelfs
opgevangen en
„gewoon men
aren van Gott
wanneer ze zich
villen er echter
als een werke
om die brand
ymptomen kun
weg ontstaan,
de dokter een
slaap, waarbij
geest van den
nu „b.v. zweel
e“; ook als de
kippevel krijgen
de onderzochte
vindt. Ook kan
nische verande
a te voorschijn
ilz“).⁹²⁾

lerlei paraesthe
rikt of geduwd
gen; Blumhardt
dig zoo verlamd
meer bewegen

ruimer zin dan neschamah. Het staat vaak voor levenskracht en levensrichting, b.v. in uitdrukkingen als „een geest des diepen slaaps“ (Voor bewijspplaatsen zie men mijn: „Gevoel in de Heilige Schrift“, pag. 16 v.v.).

Voorts blijkt, dat de oudste betekenis van „geest“ is „neiging“, impuls, begeerte. Bij den aartsvader Jakob ging de geest weg door schrik, bij Simson en bij den Amalekiet te Ziklag keerde hij weder door voedsel. De dorre doodsbeenderen van Ez. 37 kregen geest om op hun voeten te staan. Van de cherubs heet het: „waarheen de geest was om te gaan, gingen ze“. Hierbij kan men toch niet denken aan het wezen van de ziel of aan hogere functies, want die gaan niet weg om straks terug te keeren.

Ook wordt de geest verbonden met het gevoel van lust en onlust, vooral bij dichters, zoodat zij spreken van een opgewekten en een verslagen geest. 's Menschen geest kan zijn bitter, benauwd, bezwaard, gemelijk, gebroken, bezwijkend, overstelpt, bedroefd, doorstoken, gewillig, blij. De geest kan dus tegenwerking en medewerking ondervinden van de zijde van het gevoel. Liefhebben en haten doet de mensch niet met zijn geest, maar met zijn ziel en haar receptieve zijde, het hart. Denken evenmin, volgens de Oud-Testamentische schrijvers. Op de ééne plaats, Psalm 77 vs 7, waar de geest onderzocht, volgens de Statenvertaling, hebben de LXX skallein, d.i. omwoelen. Ook heerscht de geest niet, maar wordt geregeerd volgens Spr. 16 vs 32, Pred. 8 vs 8 a.p.

Het komt ons voor, dat in het O. Testament naar oosterschen trant de onderscheiding van het zieleleven in allerlei functies ontbreekt. De tegenstelling van het „ik“ en zijn functies is van westerchen oorsprong. Het Oude Testament kent hier alleen de correlatie actief en passief. Het hart is de mensch naar zijn passieve zijde, de geest de mensch naar zijn actieve zijde. Daarmede stemt overeen, dat bij het sterven de geest weggaat en wederkeert tot God, die hem gegeven heeft, want bij den dood houdt alle aardse activiteit op, door God in den mensch geschapen.

Geest en ziel zijn dus in het Oude Testament niet hetzelfde begrip met verschillende namen. De ziel heeft alle emoties, ze begeert, ze heeft lief en ze haat, ze heeft zelfbewustzijn en verantwoordelijkheid (a.w. pag. 97-100). Bij de ziel denken de Oud-Testamentische schrijvers ook aan activiteit, maar ze is van anderen aard, n.l. zelf-activiteit. Nergens lezen we, dat we God moeten liefhebben

kon“. En ten slotte zien we ook de hysterische anaesthesieën, d.w.z. dat de patiënt gevoelloos is voor pijn. Iedere arts heeft wel eens een patiënt gezien, bij wie men rustig een naald dwars door een huidplooi kan steken, zonder dat dit de patiënt ook maar eenigszins pijn doet en... zonder dat het bloed! Gottlieb weet van deze anaesthesie een uitzonderlijk gebruik te maken, door naalden en spelden onder haar huid te werken en ze er dan in tegenwoordigheid van anderen weer uit te halen! Dikwijls ook zonder bloeding! Blumhardt echter dacht, dat deze naalden, enz. er door een boze geest „ingetoeverd“ waren, en Gottlieb neemt dezen gedachengang gretig over en zegt, dat drie mannen op straat ze erin tooverden: zij zelf werd dan zóó, dat ze zich er niet tegen verzetten kon“. Blijkbaar had ze ook veel spelden en naalden en stukjes ijzer doorgeslikt, die ze in tegenwoordigheid van Blumhardt opbraakt; er blijven er wel eens steken en Blumhardt moet dan een handje helpen. Als de lezer dit doorslikken te vreemd vindt, dan wijs ik er op, dat in de chirurgische kliniek te Leiden nog altijd een „bak oud roest“ staat, waaronder zich beitsels, ijzers van hamers, stukjes ketting, enz. bevinden, die een patiënt indertijd naar binnen gewerkt had, jaren lang in zich om gedragen had, en die ten slotte door wijlen Prof. Zaaijer uit de maag gehaald zijn!

Kort voor de „ontknooping“ zien we dan nog, dat Gottlieb hallucineert, dat ze verre reizen doet, en over eilanden zweeft; daar ziet ze dan de uitbarsting van een vulkaan, terwijl in den krater gesmeten worden de oppergeest met het groote boek en nog een duizend andere boze geesten met hem. Blumhardt vermoedt, dat die eilanden wel zullen behooren tot West-Indië (alsof er geen andere eilandendijken zijn, die aan die vage beschrijving beantwoorden!) en het wordt hem tot zekerheid, als hij in de krant leest, dat er in West-Indië een vulkanische uitbarsting geweest is! In zijn officieel rapport aan de „Königlich Württembergischen Oberkirchenbehörde“, waaraan ik al deze gegevens ontleend heb, knoopt hij dan ook aan deze laatste hallucinatie de meest bizarre denkbeelden vast!

Ten slotte heeft Gottlieb dan nog eens een poging tot zelfmoord gedaan; ze heeft ook nog eens met een mes haar „buik opengesneden“ om er weer van die naalden enz. uit te halen, en hierbij zou ze zelfs haar maag doorgesneden hebben; vriendinnen hadden het eten door de wond af zien loopen! (misschien een spoortje overdrijving?); en dan wordt Gottlieb rustiger en is later een trouwe medehelpster geworden van Blumhardt, zoowel in Moettlingen als in Bad Boll. In dezen tijd echter, omstreeks Kerstfeest 1843 kreeg haar zuster Catharina nog wat hysterische symptomen, die Blum-

met den geest, maar wel met de ziel. Bij den dood van Rachel gaat hare ziel uit en Bileam verwacht, dat zijn ziel zal sterven. Dit beteekent, dat bij den dood ook de aardse zelf-activiteit des menschen ophoudt.

Bij de Zeventigen is de Grieksche invloed op bovengenoemde terminologie reeds merkbaar. Bij de vertaling van Gen. 7 vs 22 is neschamah-rûach nog pnoë, d.i. levens-adem, maar in Num. 27 vs 16 wordt de geest (pneuma) gesteld tegenover het vleesch door de invoeging van kai d.i. „en“. God is een God der geesten en van alle vleesch.

In het Nieuwe Testament werkt de Oud-Testamentische betekenis van „geest“ als activiteit nog na. Het lichaam is dood zonder geest en de mensch geeft den geest bij het sterven. Het beeld van het beest in Op. 13 vs 15 wordt een geest gegeven, opdat het zou spreken.

Het nieuwe van den Nieuw-Testamentischen term „geest“ is, dat de geest (pneuma) nu voorkomt als principe van beweging, evenals bij de Grieken, in tegenstelling met „vleesch“ (sarks) als principe van de stoffelijke zijde des menschen, o.a. Hebr. 12 vs 9: de Vader der geesten en de vaders onzes vleesch. Bovendien bevat het N. Testament een andere tegenstelling, die de Grieksche schrijvers niet kennen, n.l. die tusschen vleesch als zondige levensrichting en den Heiligen Geest, die aan de geloovigen gegeven is door Christus, o.a. Gal. 5 vs 17.

Deze drieërlei betekenis van „geest“ in het N. Testament correspondeert met de veranderde betekenis van de begrippen „hart“ en „ziel“. Doch daarover moet apart worden gehandeld.

Den Haag.

LOS.

MUZIKALE KRONIEK

Gemeente- of Orgelzang.

Dr A. Kuyper Jr.
Bij den zilveren mijlpaal.

„Aan het einde van den dienst, die zeer druk bezocht was, zong de gemeente den jubileerenden Predikant toe Psalm 134:1 en 3.“

hardt ook hield voor bezetenheid van duivelen, maar deze duurden maar 3 dagen. Toen op 28 Dec. 1843, 's nachts om 2 uur brulde Catharina hevig en werd rustig toen ze gezegd had: „Jesus is Sieger“, Jezus is Overwinnaar!

Hiermee hebben we dezen „Kampf“, zooals Blumhardt dezen strijd bij voorkeur noemt, belicht, zooals onze hedendaagsche kennis van zaken dit toelaat; het blijkt dan ook hier weer, dat er niet de minste noodzaak is, een direct Goddelijk ingrijpen te aanvaarden. Dat deze ziektegeschiedenis zoo „christelijk gekleurd“ is, behoeft niet te verwonderen, waar Gottlieb Dittus een begaafd meisje was uit pietistisch christelijke kringen, terwijl Blumhardt er nog het zijne aan toe deed, om het verloop te doen gelijken op een strijd tusschen demonen en boze geesten enerzijds en de „krachten van den verrezen Heer“ anderzijds!⁹³⁾

Er resten ons nu nog een paar verhalen van „genezingen“ in het tegenwoordige Moettlingen nader onder de oogen te zien.

Ik citeer eerst volledig het volgende verhaal van Geigers vrouw.⁹⁴⁾ „Het gebeurde in September 1927 dat mijn vrouw, bij een bezoek in de stad, in een slecht geplaveide steeg, kwam te vallen, zonder later te kunnen zeggen, hoe het eigenlijk gegaan was. Hierdoor brak ze haar rechterpols. Nu wisten we niet wat we doen moesten. Het verstand zei: „tsprekt toch vanzelf, dat een gebroken pols weer gezet moet worden — wat alleen door een dokter kan geschieden“. Maar daartegenover stond het in Moettlingen gewekt geloof en de eerste geloofsgenezing van mijn vrouw. Dezen zeiden: „een Moettlinger vertrouwt zijnen Hemelschen Geneesmeester“. Na een zwaren strijd van drie dagen, waarin wij heen en weer werden geslingerd, schreef ik op aandringen van mijne vrouw aan onze dochter, die ziekenverpleegster is, dat zij moest overkomen. Deze wees ons op al de mogelijke nadeelgevolgen, als we geen dokter namen. In dien moeilijken strijd liet mijn vrouw zich door den Heer een woord geven; het luidde: „Ik ben met u, spreek de Heer, om u te verlossen“, Jes. 30:11. Dit woord liet zij aan onze dochter lezen, die daarop tot haar zeide: „Moeder, gij moogt niet naar den dokter gaan“, nota bene zij de ziekenverpleegster, die krachtens haar beroep had aangeraden de hulp van den dokter in te roepen! Daarop vroeg ik Vader Stanger schriftelijk om voorbode... en de hand is genezen, zonder dat een aardse heilmeester om hulp werd gevraagd en zonder dat mijn vrouw zelf in Moettlingen was. Het tweede wonder door Moettlingen; het derde tastbare wonder in ons leven.“

Ds P. H. Borgers.

Zijn afscheid van de Evang. Luth. Gem. te Rotterdam.

„Tenslotte werd Ds Borgers waardeerd toesproken door den voorzitter van den kerkeraad, Ds van Chijs, die den scheidenden leeraar liet toezingen Gezang 162:1.“

Ds A. T. W. de Kluis.

Bevestiging en intrede te Rotterdam.

„Ten slotte zong de gemeente haar nieuwen leeraar toe Psalm 134:3.“

Evangelisatie „Pniel“ te Huixum.

„Nadat Ds Laarman den heer Baay had toesproken, werd dezen toegezongen Psalm 134:3.“

Ds J. W. P. de Roy.

Weer op den kansel.

„Na de predicatie sloot Ds de Roy den dienst op de gebruikelijke wijze. Doch alvorens den zegen uit te spreken, vroeg hij de gemeente na het uitspreken van den zegen niet te zingen, doch stil te luisteren naar de melodie, die de organist zou spelen. En toen Ds de Roy den zegen op de gemeente had gelegd, speelde de organist het „Lof zij den Heer, den almachtigen Koning der eere“, dat door de gemeente in stilte werd aangehoord.“

Al deze vijf opschriften en slotzinnen gelezen in „De Standaard“ van Maandag 23 September onder „Kerk en Zending“.

Vier keer gemeentegzang dus tegen één keer orgelzang!

We gelooven dat als die verhouding zoo blijft, niemand daar veel aanstoot aan zal nemen vooralsnog.

Of, als het eens anders werd, omgekeerd bij dergelijke herdenkingsuren van kerkelijke hoogwaardigheidsbekleeders van vier keer orgelzang op 1 maal gemeentegzang te moeten lezen, of er dan niet op den duur aanprijzingen zouden komen van de zijde der passieven om maar weer tot de oude zede terug te keeren van zelf doen en niet hoóren doen, gelooven we ook.

J. Z.

Tot zoover dit verhaal. Wat noemt Geiger nu „tastbare wonderen“? Er blijft bij nadere beschouwing van dit verhaal niet veel over, hoeveel indruk het misschien ook op het eerste gezicht op den lezer mag maken! En wel om de volgende redenen: Er is blijkens het verhaal geen dokter bij geweest! We hebben dus geen betrouwbare gegevens, of die pols werkelijk gebroken is geweest, ja dan neen! Het kan best „maar“ een bandverstuiking geweest zijn. Dat Geiger hier zelf dus meedeelt, dat die pols gebroken was, zegt niets! Hoeveel keer zien we niet, dat een patiënt denkt, dat zijn pols gebroken is, als hij erg pijnlijk is bij beweging, kort na het ongeval is op gaan zetten, misschien ook wat verkleurd is, terwijl het dan alleen maar blijkt een bandverstuiking te zijn.

Veronderstellen we nu, dat er alleen maar een bandverstuiking was, dan zou zoo iets in een paar weken, volkomen vanzelf, ook wel genezen zijn, in een drukkend velle wattenverband nog wat gauwer. Nemen we aan, dat de pols inderdaad gebroken is geweest, dan „spreekt het nog heelmaal niet vanzelf, dat een gebroken pols weer gezet moet worden“. Dat moet alleen gebeuren, als er wat te zellen is, m.a.w. als de breukstukken ten opzichte van elkaar op hinderlijke wijze verschoven zijn. Kleine verplaatsingen, die later niet hinderlijk zullen zijn voor de functie, kunnen we gerust ongereponeerd laten. Hangt men dus een gebroken pols, waarbij de breukstukken niet, of niet veel ten opzichte van elkaar verschoven zijn, in een doek, dan zal ook deze arm „geheel vanzelf“ in een 3 à 4 weken genezen. De dokter zal er natuurlijk een gipsplak tegenaan leggen; dan is er veel minder gevaar, dat door een ongelukkige beweging, als zich b.v. 's nachts in bed omkeeren, de stukken toch nog ten opzichte van elkaar zouden verschuiven. Ook in dit geval behoeft Geiger niet te „roemen“, dat hij „zonder hulp van een aardchen heilmeester“ is klaargekomen, want hij heeft dan meer risico op zich genomen dan noodig geweest was bij zaakkundige behandeling! Dat het erger geweest is met die pols, is zeer onwaarschijnlijk, want Mevrouw Geiger heeft er eerst nog drie dagen mee rond geloopt, aarzelende wat ze doen zou. Bij een flinke dislocatie aarzelt men heusch niet meer!

L.

P. JASPERSE.

91) Ernst Brauni: Klin. Wochenschr. 1928, No. 21, pg. 970.
92) E. Liek: Das Wunder in der Heilkunde, pg. 174.

93) Johann Christoph Blumhardt: Krankheitsgeschichte der Gottlieb Dittus in Moettlingen. Hieraan zijn alle gegevens betreffende Gottlieb Dittus ontleend. Zie hiervoor ook: F. Zündel: Johann Christoph Blumhardt, pg. 111-152.

94) E. Geiger: Geloofsgenezingen, pg. 8/9.